

miş taşlardan olan bu kuleler beş köşeli olarak dışarıya taşmaktadır. Esas giriş ile daha ileride olan kuleler arasında, dışarıya yüksek bir kemerle açılan beşik tonozlu bir eyvan yapılarak bu kapının estetik bütünlüğü sağlanmıştır. Eyvanın iki yan duvarında karşılıklı olarak sivri kemerli birer nöbetçi hücresi görülür. Kulelerin gövdelerinde sadece dar mazgallar açılmıştır. Tepelerinde birbirlerine yarım yuvarlak kemerlerle bağlanmış konsollar ile hafifçe dışarı taşan pencereci birer üst oda vardır. Kulelerin üstlerinde Kanûnî devrinden beri kurşun kaplanmış sivri külâhlar bulunmaktadır. Giriş eyvanının üstündeki duvarda da yine konsollar yardımıyla dışarı taşan dendanlı bir korkuluk vardır.

Giriş dehlizinin yanındaki ocaklı odalar kâğır tonozlarla örtülmüştür. Sonraları bunlara ahşap tavanlar yapılmış, ayrıca içlerine asma katlar ilâve edilmiştir. Dehlizin işlemeli ahşap tavanı ise XIX. yüzyıl işidir. Kapının ikinci avluya açılan cephesinde methalin üstünde, "İşte Adn cennetleri, oraya girecekler için bütün kapılar açılmıştır" meâlindeki Sâd sûresinin 50. âyeti yazılmıştır. Burada ayrıca cephenin iki yanında ikişer metre çapındaki madalyonlar içinde dördü olarak istiflenmiş "Allahu rabbî" ve "Muhammed nebî" yazıları görülür. Son tamerlerde siva altında bulunan bu yazıların birer parçaları Sultan III. Mustafa'nın kitâbeleri yerleştirilirken tahribe uğradıklarına göre 1172 yılı tamerlerinden daha önce yazılmış olmalıdır; bunların XVII. yüzyıla ait oldukları tahmin edilir.

Bâbüsşelâm'ın ikinci avluya açılan cephesine, herhalde III. Mustafa devrinde sütunlara dayanan geniş bir sundurma eklenmiştir. Stalakitli başlıklı on sütuna oturan bu sundurmanın orta bölümü çatı içinde gizli ahşap kubbelidir. Bu kubbenin çok itinalı bir işçilikle yapılmış olan kabartma çiçekli göbeği bilhassa dikkati çekmektedir. Demir gergi kirişleriyle birbirlerine ve ana duvara bağlanmış

olan bu sütunlar ve başlıklarının daha eski bir Türk yapısından alınarak devşirme malzeme olarak kullanıldıkları tahmin edilmektedir. Sivri kemerli olan sundurma XIX. yüzyıl başlarında (II. Mahmud devri [?]) geniş bir saçakla uzatılmış, kemerlerin biçimleri değiştirilmiştir. Sundurmanın kubbeli orta tavanı, diğer bölmeleri ve saçığın tavanları XIX. yüzyılın zengin süslemesiyle kaplanmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Halil Edhem [Eldem], *Topkapı Sarayı*, İstanbul 1931, s. 16; *Topkapı Sarayı Müzesi Rehberi*, İstanbul 1933, s. 27; N. M. Penzer, *The Harem*, London 1936, s. 97-99; R. Ekrem Koçu, *Topkapı Sarayı*, İstanbul, ts. [1960], s. 31-33; Nigâr Anafarta, *Hünername Minyatürleri ve Sanatçıları*, İstanbul 1969, levha 38, 39; F. Davis, *The Palace of Topkapı in Istanbul*, New York 1970, s. 39-44; Ayverdi, *Osmanlı Mîmârisi IV*, s. 701-704; a.mlf., "Bâbüsşelâm", *İst. A*, IV, 1777-1780; Sedat Hakkı Eldem — Feridun Akozan, *Topkapı Sarayı: Bir Mimari Araştırma*, Ankara 1982, s. 15-16 (A. Şeref Bey'in makalesinin tekrarı), 69-70, lv. 36-37 (kesit ve röleve); Semavi Eyice, *Topkapı Sarayı*, İstanbul 1985, s. 9; Abdurrahman Şeref, "Topkapı Sarayı-ı Hümayunu", *TOEM*, I/6 (1326/1910), s. 331-332; Tahsin Öz, "Topkapı Sarayı Müzesi Onarımları", *Güzel Sanatlar Dergisi*, VI, Ankara 1949, s. 10-11.

SEMÂVİ EYİCE

BÂC

(بَاج)

Genel olarak vergi,
özellikle pazar vergisi anlamında
kullanılan bir terim.

Kelimenin aslı Farsça olup "hisse, pay" anlamına gelmekte ve ilk defa eski Fars yazıtlarında bâcî şeklinde geçmektedir. Bu vergiyi toplayana da o dönemde bâcîkâre denilmiştir. İran tarihinin orta dönemlerinde I. Şâpûr yazıtlarında halkın hükümdarlarına ödedikleri vergi ve haraç anlamında bâj terimi kullanılmıştır. Daha sonra kelime aynı anlamda bâj, bâz, bâc ve daha ziyade haraç veya sâv kelimeleriyle birlikte ve onların eş anlamı olarak bâc u harâc, bâc u sâv şeklinde kullanılagelmiştir. Bu vergiyi tahsil etmekle görevli memurlara da bâjbân, bâjhâh, bâjdâr veya bâcdâr adları verilmiştir.

Bâc malî bir terim olarak hemen her çeşit vergi ve resim için kullanılmıştır; bunlar arasında uşûr, haraç ve gümrük vergileri de vardır. *Luğatnâme*'de bâcın cizye ve meks anlamında da kullanıldığı görülmektedir ki buradaki meks daha sonra belirtileceği gibi pazar vergisi-ne Cähiliye Arapları'nın verdiği isimdir.

Hükümdarların kendilerine tâbi kıldıkları veya mağlûp ettikleri diğer hükümdarlardan aldıkları vergi için de bu terim kullanılmıştır. Fars kaynaklarında bâcın bu anlamda kullanılışı oldukça yaygındır. Nitekim Bizans mağlûbiyet dönemlerinde İran'a bu adla (bâc-ı Rûm) bir vergi ve tazminat ödemiştir. Firdevsî de kelimeyi bu anlamda ya tek başına veya bâj u sâv şeklinde kullanmakta, XVI. yüzyıl İran tarihlerinden 'Âlem'ârâ-yı Şâfevî'de de kelime bu anlamda geçmektedir (meselâ bk. s. 137, 309, 343, 473, 487). Anadolu Selçuklu Hükümdarı Sultan Mesud'un, bağlılığının bir ifadesi olarak Sultan Sencer'e bâc adıyla bir vergi ödediği de bilinmektedir.

Sâmânîler'den itibaren yolların muhafazasına harcanmak üzere bu adla bir vergi alındığı, aynı verginin (bâc-ı mesâlik) Selçuklular döneminde de tahsil edildiği bilinmektedir. İlhanlılar zamanında yolların asayişini temin için yine bu isimde bir vergi alınmıştır. Moğollar'da da sınır kapılarında insan ve hayvan başına miktarı belli bir "selâmet akçesi" (bâc-râhdârî) alınmakta ve bu vergiyi alan görevliye de bâcdâr adı verilmekteydi. Muhtemelen bunun için bazı kaynaklarda bâc toprak bastı parası veya geçit resmi olarak gösterilmektedir.

Osmanlılar'da bâcın genel olarak vergi anlamında kullanıldığı görülmektedir. Şehirlerde alınıp satılan her çeşit maldan, dokunan kumaşlardan ve kesilen hayvanlardan alınan damga vergisine bâc-ı tamga denmektedir. Gümrük resminin adı ise bâc-ı büzürgdür (büyük bâc). Bu vergiye tâbi mallar pazarda satılırken ayrıca damga (bâc) vergisine tâbi tutulmuşlardır.

Pazar vergisi olarak bâcın ilk defa ne zaman ve nerede ortaya çıktığı bilinmemektedir. Bu terimin Fars menşeli olması, bunun Sâsânîler devrinden kalma bir uygulama olabileceğini akla getirmekte ise de Cähiliye döneminde Arap yarımadasında uşûr ve meks kelimelerinin kısmen de olsa bâc yerine kullanılmış olmaları bu ihtimali zayıflatmaktadır. İslâmiyet'ten önce gerek Arap gerekse Arap olmayan hükümdarlar ticaret mallarından uşûr adı altında onda bir nisbetinde bir vergi almaktaydılar. Mekke yönetimini elinde tutan Kusayy'in Mekkeki olmayanların mallarından böyle bir vergi aldığı bilinmektedir (İbn Sa'd, I, 70).

Medine'ye hicret ettiğinde Hz. Peygamber'in yaptığı ilk işlerden biri çarşı ve pazar faaliyetlerini düzenlemek ol-

Bâbüsşelâm -
Topkapı
Sarayı /
İstanbul

muştur. Bunu yaparken de buralarda uygulanmakta olan pazar vergisini kaldırmakla işe başlamıştır. İbn Mâce ve Belâzürî'de geçen bir hadis bunu doğrulamaktadır. İbn Mâce'nin daha ayrıntılı olarak verdiği bilgiye göre Resûlullah Medine'de mevcut Nebî't ve diğer bütün pazar yerlerini dolaşarak gayri müslimlerin hâkimiyetinde olmalarından dolayı buraların müslümanlar için pazar olamayacağını görmüş ve tamamen ayrı bir pazar yeri kurdurarak şöyle demiştir: "Burası sizin pazarınızdır; burada eksiltme yapılamaz ve haraç konulamaz" (İbn Mâce, "Ticârât", 40). Belâzürî ise, "Orada size hiçbir haraç yoktur" ifadesine yer vermiştir (*Fütûh*, s. 28). Hz. Peygamber burada haraç tabiriyle eski bir uygulama olarak alınan pazar vergisini yani bâcı kastetmiştir. Celâleddin es-Süyûtî de bu hadisi şerh ederken, "eksiltme yapılamaz" sözleriyle Resûlullah'ın bu pazarda ölçü ve tartıda hileye yer olamayacağını belirttiğini söyler ve adı geçen haraç hakkında da şu açıklamayı yapar: "Çarşı pazarlarda bütün halkın hakkı vardır. Devlet başkanının bu yerlerdeki alım satımlar dolayısıyla zalim idarecilerin yaptığı gibi haraç koymaya hakkı yoktur" (*Mişbâhu'z-züccâce*, s. 162). Burada haraç teriminin yukarıda sözü edilen yasaklanmış vergiler ve bâc anlamında kullanıldığı açıktır. Nitekim bâca haraç denildiği de olmuştur (*İA*, II, 187).

Müslümanların Fars kültürüyle teması geçmesinden sonra bâc teriminin yavaş yavaş meks ve uşûr terimlerinin yerini aldığı görülmektedir. Burada pazar yeri vergisi veya kirası ile bâcı birbirine karıştırmamak gerekir. Devlete ait yerlerde kurulan pazarlardan, dükkânlardan ve diğer gayri menkullerden Emevîler zamanından başlamak üzere bir nevi kira mahiyetinde bir vergi alınıyordu ve bu gelirler ilk defa Velîd b. Abdülmelik zamanında (705-715) kurulan ve "müstegallât divanı" denilen beytülmalle bağlı bir daire tarafından tahsil ediliyordu.

Türk dünyasına gelince, Gazneliler ve Selçuklular'dan başlayarak birçok Türk devletinin İran sahasında kurulması ve Selçuklu idare teşkilâtının Sâmânî-Gaznevî geleneğine dayanması, Türkler arasında bâc kelimesinin malî bir terim olarak eskiden beri kullanılmasına sebep olmuştur. Âşıkpaşazâde bu verginin Osmanlılar'ın ilk yıllarından itibaren alın-

maya başlandığını kaydeder. Germiyan'dan (Kütahya) gelen birinin Osman Gazi'ye, eskiden beri pazara getirilen mallardan bâc alınmasının âdet olduğunu söylemesi ve kendisinin de böyle yapmasını ısrarla istemesi üzerine Osman Gazi, "Her kişi ki pazara bir yük getire sata, iki akçe versin ve satmasa hiç nesne vermesin" diyerek ilk pazar vergisini koymuştur (Âşıkpaşazâde, s. 19-20). Başlangıçta bâcın konulmasını tereddütlerle karşılayan Osman Gazi pazarı koruyunların emeklerini karşılamak için bâc konulmasının uygun olacağını söylenmesi üzerine buna razı olmuştur. Osmanlılar Uzun Hasan'ın idaresindeki yerlere hâkim olunca buraların bâcını bir süre Uzun Hasan kanununa göre almışlardır. Bu bilgiler adı geçen verginin Selçuklular'dan sonra Beylikler döneminde de alınmaya devam ettiğini göstermektedir. Bâc Fâtihi ve Kanûnî kanunnâmelerinde de yer almıştır.

Muhtelif kanunnâme metinlerinden ve diğer tarihî kaynakların ifadelerinden bâc teriminin Osmanlılar döneminde özellikle şehir pazarlarında tahsil edilen resimler için kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bu kanunnâmelerde geçen, "Pazar olmayan köylerde her ne satılsa bâc yoktur"; "Me'kûlât cinsi pazara getirilmeyip köylerde ve satanların evlerinde satılsa bâc alınmaz" (Barkan, s. 48, md. 3) şeklindeki hükümlerden bâcın pazar vergisi anlamında kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bu anlamda bazan tek başına, bazan da bâc-ı bâzâr şeklinde geçmektedir. Pazar getirilip satılan bir iki istisnasıyla hemen her çeşit maldan alınan bu verginin miktarı da satılan mala, miktarına ve bazı durumlarda satan kimsenin yerli veya taşralı olmasına göre değişmektedir. Karaman vilâyeti kanunnâmesinde taşradan koyun getirenden iki koyuna 1 akçe, yerli kasaplardan dört koyuna 1 akçe bâc alınması gerektiği belirtilmektedir (Barkan, s. 45-46, md. 1). Bâcı genel olarak satıcı vermekle birlikte hayvan satışlarında her iki taraftan da alındığı görülmektedir. Bu arada mesele 991 (1583) tarihli Sivas livâsı kanununda görüldüğü gibi fülful, karanfil, çivit, nişadır, çelik ve kalay gibi bazı mallarda aynı şekilde her iki taraftan vergi alındığı da olurdu (Barkan, s. 46, 85, md. 1, 27). Hayvanlardan alınan bâc miktarları ise her yerin örf ve tarifesine göre değişik olmuştur. Şu kadar var ki her

çeşit mal için yük başına veya hayvan başına 2 akçe alınması genel bir uygulama gibi görünüyor. Osmanlılar köylerde alınıp satılan mallardan bâc almadıkları gibi şehirlerdeki gayri menkul malların alınıp satılmasından da böyle bir vergi almamışlardır.

Bu özel anlamının yanı sıra bâcın genel olarak vergi anlamında kullanıldığına da rastlanmaktadır. Sirem livâsı kanununda kişilerin içmek için kendi bağlarından yaptıkları şıradan resm-i fıçı alınmayacağı, fazlasını satarlarsa fıçı başına 8 akçe, pazarda satarlarsa 15 akçe, şehirden taşraya giderse 4 akçe bâc alınacağı belirtilmektedir (Barkan, s. 312, md. 28). Burada 15 akçelik bâcın pazar vergisi olduğu açıksa da 8 ve 4 akçe olarak alınan bâcın pazar vergisiyle bir ilgisi yoktur; kelime genel olarak vergi anlamında kullanılmıştır. Aynı şekilde Osmanlı topraklarından geçip başka bir yere giden mallardan alınan transit resmine bâc-ı ubûr denmektedir ki burada da bâc genel olarak vergi anlamındadır (Barkan, s. 137, md. 31). Selçuklular ve Moğollar'daki uygulamaya benzer olarak bazı geçit yerlerinden geçen mallardan da bâc ismiyle bir vergi alındığı görülmektedir. 1516 tarihli Erzincan kanununda bakır yükünden alınan Vartık Kalesi'nin bâcından, 1519 tarihli Sis livâsı kanununda da kaldırılan bir kısım yol bâclarının yanı sıra yürürlükte bırakılan Gövülek yolunun bâcından bahsedilmektedir (Barkan, s. 183, 201).

Gümrük vergisine Osmanlılar'da gümrük dendiği gibi bâc-ı büzürg de denilmiştir. Nitekim 935 (1528) tarihli Aydın livâsı kanununda gümrük (Barkan, s. 16, md. 60), 1518 tarihli Diyarbekir livâsı kanununda bâc-ı büzürg (Barkan, s. 146, md. 12; kezâ bk. s. 183, md. 213), 1548 tarihli Şam vilâyeti kanunnâmesinde de gümrük bâcından bahsedilmektedir (Barkan, s. 221, md. 10).

Pazar vergilerinin belirli hizmetler veya belli bir akçe karşılığında iltizam* usulüyle satıldığı anlaşılmaktadır. 1242 (1827) yılında yapılan bir düzenleme ile bâc gelirleri Asâkir-i Mansûre-i Muhammedîye masraflarına karşılık olarak alınmaya başlanmıştır (bk. MANSÛRE HAZİNESİ).

Yürürlükten kalkış tarihi tesbit edilemeyen bâc, tarihin çok eski devirlerinde ortaya çıkıp uzun asırlar uygulamada kalan en eski vergi çeşitlerinden biri olmuştur.

BİBLİYOGRAFYA :

Dihhudâ, *Luğatnâme*, VI, 168-169; Hasan Amîd, *Ferheng*, Tahran 1357 hş., s. 218; İbn Mâce, "Ticârât", 40; Ebû Yûsuf, *el-Ĥarâc*, s. 142, 145-146; Yahyâ b. Âdem, *Kitâbü'l-Ĥarâc* (nşr. Ahmed Muhammed Şakir), Kahire 1347/1929, s. 169; Ebû Ubeyd, *el-Emvâl*, s. 632-634, 636, 638, 640-641; İbn Sa'd, *eṭ-Tabakât*, I, 70; Belâzûrî, *Fütûḥ* (Rıdvân), s. 28; Süyûtî, *Mişbâhu'z-zücâce*, Delhi 1282, s. 162; Âşıkpaşazâde, *Târiḥ* (Atsız), s. 19-20; Yedullah Şükrî, "Âlem" â-râ-yı Şafevî, Tahran 1365 hş., s. 137, 309, 343, 473, 487; Abdurrahman Vefik, *Tekâlif Kavâid*, İstanbul 1328-30, I, 32; *Mecelle-i Umûr-ı Belediyeye*, I, 362, 364-366; Barkan, *Kanunlar*, s. 16-17 (md. 60), 45-46 (md. 1), 48 (md. 3), 85 (md. 1, 27), 137 (md. 31), 146 (md. 12), 183 (md. 20, 213), 201, 221 (md. 10), 312 (md. 28, 30); Bilmen, *Kamus*, IV, 73, 96-97; Muhammed Hamîdullah, *İslamda Devlet İdaresi* (trc. Kemal Kuşçu), İstanbul 1963, s. 117; Osman Turan, *Selçuklular Tarihi ve Türk-İslâm Medeniyeti*, İstanbul 1969, s. 187; Uzunçarşılı, *Medhal*, s. 258, 283; Celal Yeniçeri, *İslamda Devlet Bütçesi*, İstanbul 1984, s. 115, 144-145; Mustafa Fayda, "Hz. Ömer ve Ticaret Malları Vergisi veya Uşûr", *AÜİFD*, XXV (1981), s. 172-174; Mehmed Fuad Köprülü, "Bâc", *İA*, II, 187-190; a.mlf., "Badj", *El²* (İng.), I, 860-862; a.mlf., "Bâc", *UDMİ*, III, 849-853; W. Bjorkman, "Meks", *İA*, VII, 651; W. Floor, "Bâj", *Elr*, III, 531-532.

CELAL YENİÇERİ

BÂCE

(باجة)

Portekiz'de
eski bir İslâm şehri.

Bugün Beja adını taşıyan ve Portekiz'in aşağı Alentejo bölgesinde, Lizbon'un güneydoğusunda bulunan Bâce şehrinin tarihi çok eskilere gitmektedir. Romalıların devrindeki adı Pax Julia olup İslâm

fethinden sonra bu isim müslümanlar tarafından Bâce şekline çevrilmiştir.

Bâce fethedildikten sonra Endülü'sün askerî merkezlerinden biri haline getirildi ve Tânk b. Ziyâd buraya Mısırlı askerleri yerleştirdi. Endülü's Emevî Hükümdarı I. Abdurrahman zamanında Alâ b. Mugis, Abbâsî Halifesi Mansûr'la iş birliği yaparak Bâce'de bir ayaklanma başlattıysa da Karmûne'de (Carmona) Abdurrahman'a yenilerek öldürüldü (146/763) ve Bâce'ye de Filistinli askerler yerleştirildi. Tarihi boyunca birçok karışıklığa sahne olan Bâce 844'te denizden gelen Vikingler'in hücumuna uğradı. Daha sonra mahallî liderler merkezi yönetime karşı koymaya başladılar ve bölgenin önemli ailelerinden Tayfûrîler bir süre burada hükümrân oldular. Şehir 1040'ta İşbiliye'de (Sevilla) hüküm süren Abbâdîler'in eline geçti. 1161'de Portekizliler tarafından zaptedilen Bâce'ye ardından Muvahhidler hâkim olduysa da (1172) kısa bir süre sonra şehir tekrar ve son defa Portekizliler'in eline geçti.

Bâce bugün Portekiz'in en geniş idarî biriminin merkezi olup nüfusu 19.643'tür (1981). Bâce'deki tarihî yapılar arasında yer alan kalenin sağ tarafı ile kuzeydeki Porta Maura kapısının ve buna bitişik surların Endülü's döneminden kaldığı sanılmaktadır. Şehir müzesinde de İslâmî döneme ait bazı eserler bulunmaktadır. Abbâdîler'in son hükümdarı Mu'temid b. Abbâd burada doğmuş olup Endülü'slü meşhur tarihçi İbn Sâhibüssalât (VI/XII. yüzyıl) ile büyük hadis ve fıkıh âlimi Ebû'l-Velîd el-Bâcî (ö. 474/1081) Bâce asıllıdır.

BİBLİYOGRAFYA :

Ya'kûbî, *Kitâbü'l-Büldân*, s. 106; İbn İzâri, *el-Beyânü'l-muğrib*, II, 14-15, 151-152; III, 193; Himyerî, *er-Ravzü'l-mi'târ*, s. 75; İbn Ebû Dî-nâr, *el-Mânis ft aḥbâri İfrîkiyye ve Tânis* (nşr. Muhammed Şemmâm), Tunus 1387/1967, s. 36-42; *el-Hulelû's-sündüsüyye*, I, 503, 505; M. Abdullah İnân, *el-Âşârü'l-Endülüsiyyetü'l-bâkıyye*, Kahire 1381/1961, s. 406-410; *Aḥbâr Mecmû'a*, s. 25-26, 93-94; *Mu. M.* (Mülhak), II, 80; D. M. Dunlop, "Bâdjâ", *El²* (Fr.), I, 886; a.mlf., "Bâce", *UDMİ*, III, 859-860.

İBRAHİM HAREKÂT

BÂCE

(باجة)

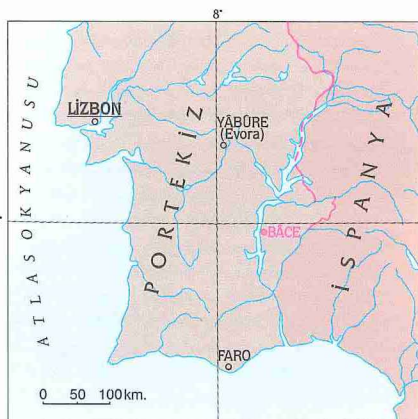
Tunus'ta bir şehir.

Tunus şehrinin 100 km. kadar batısında ve burayı Cezayir'e bağlayan yol üzerinde bulunmaktadır. Geniş ve verimli bir araziye sahip olan çevresinde fazla

buğday yetiştigiinden Bâcelkamh adıyla tanınmış ve Endülü's'teki Bâce (bugün Beja), Mısır'daki Bâcelfeyyûm ve yine Tunus'taki Bâcezzeyt ile Bâcelkadîme'den ayrılmıştır. Ziraî önemi dolayısıyla tarih boyunca daima dikkati çeken bir yer olmuştur. Kartaca şehri Vaga'nın bulunduğu yerde kurulan Bâce, VI. yüzyılda Bizans İmparatoru Justinianos tarafından yeniden imar edildi. VII. yüzyılda önce Emevîler'in İfrîkiyye valisi Züheyr b. Kays el-Belevî ve sonra Hasân b. Nu'mân tarafından fethedildi ve Emevî ordusu için önemli stratejik bir merkez oldu. Bâce'nin eski surlarına dikkat çeken Ya'kûbî, Abbâsî ordusundan burada kalanların ve Arap olmayan diğer milletlerden bazı grupların bölgede yerleştiklerini belirterek kendi devrinde Bâce'nin büyük bir şehir olduğunu anlatır.

Ağlebîler zamanında (800-909) şehir Tunus'un kuzeybatısında önemli bir merkez haline geldi. Daha sonra Fâtımîler'in idaresi altına girdi ve 946'da Ebû Yezîd Mahled b. Keydâd en-Nükkerî kumandasındaki Berberî ordularının hücumuna uğrayarak yağmalandı; ancak ziraî üretimi sayesinde kısa zamanda gelişmesini tamamladı. XI. yüzyılda coğrafyacı Bekrî, Bâce'nin ziraata uygun verimli bir araziye sahip olduğunu, iktisadî hareketliliğini, hanlarının çokluğunu anlatmaktadır. O dönemde buradan Afrika'nın diğer taraflarına çok miktarda ziraî mahsûl ihraç edilirdi. XI. yüzyılda Hilâlîler'den bir grubun idaresine giren Bâce, daha sonra sırasıyla Hammâdîler ve Hafsîler tarafından ele geçirildi. Afrika'lı Leon (Hasan el-Vezzân), XVI. yüzyılın başlarında Bâce halkının sade bir hayat

Bâce

Bâce

